

Selekcijsko tekmovanje s področja zgodovine za učenke in učence 8. in 9. razreda osnovne šole

NAVODILA ZA VREDNOTENJE – DRŽAVNA STOPNJA TEKMOVANJA, 6. 3. 2025

Splošna navodila za vrednotenje

- Če je pravilnemu odgovoru dodano nekaj, kar ni pravilno (tudi zapis v oklepaju), se odgovor vrednoti kot nepravilen.
- Ne priznajo se zapisi, ki imajo zaradi pravopisnih napak spremenjen pomen.
- Pri nalogi izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom se točke ne prizna, če je izbran več kot en odgovor.
- Kot sprejemljivi odgovori se priznajo tudi odgovori, ki jih je Državna tekmovalna komisija zapisala v *poševnem tisku* ali v oklepaju.
- Upoštevajo se tudi drugi strokovno utemeljeni odgovori.

1. naloga (5 točk)

- a) Sodna, upravna, politična, vojaška oblast. (1 točka)

Kot pravilno štejemo, če učenec napiše vsaj tri različne vrste oblasti.

- b) Grajski regal. (1 točka)

- c) C (1 točka)

- č) Razvoj težkega oblegovalnega topništva / strelnega orožja. (1 točka)

- d) Številni gradovi so bili obnovljeni zaradi velikega potresa leta 1511. (1 točka)

2. naloga (5 točk)

- a.1) Sprva so bile posamezne etaže dostopne po zunanjem (lesenem) stopnišču, ki je bilo prislonjeno k dvoriščni steni. / (Leseni) hodniki (ganki) na dvoriščni strani. (1 točka)

- a.2) V poznem srednjem veku so bile etaže med seboj povezane s polžastimi stopnicami in stopniščnimi stolpi, prislonjenimi k palacijem. (1 točka)

- b) Številka 1: Drugi najvišji stolp na sliki je (gotski) palacij (na levi strani grajskega kompleksa).

- Številka 2: Najvišji stolp na sliki je bergfrid (na desni strani grajskega kompleksa). (1 točka)

Obe zgradbi morata biti jasno označeni s številčkama.

c) Bergfrid je bil (nestanovanjski) visok obrambni stolp, ki je bil zadnje zatočišče pred napadalci. (1 točka)

č) A (1 točka)

3. naloga (5 točk)

a) Pečnice so zunanji lončeni / glineni/ keramični deli peči. / *Plošče (obloge) iz žgane gline za zunanje stene (lončene) peči.* (1 točka)

b.1) Pečnica je povezana s celjskimi grofi. (1 točka)

b.2) Na pečnici je viden motiv grba celjskih grofov/so vidne tri (šesterokrake) zvezde, ki so del grba celjskih grofov. (1 točka)

c) Zmaj nam sporoča, da so celjski grofje bili člani elitnega zmajevega redu. (1 točka)

č) Njihovo opečno površino so prevlekli z barvno glazuro. (1 točka)

4. naloga (5 točk)

a) Klientela je bila celota posameznikov, ki so služili istemu teritorialnemu zemljiškemu gospodu (kot ministeriali, vazali, uradniki, familijarji, dvorna duhovščina). (1 točka)

b.1) Najštevilnejši so bili vazali. (1 točka)

b.2) Služili so jim kot viteška vojska / vitezi (in uradniki). (1 točka)

c) Č (1 točka)

č) Klientela celjskih grofov je (počasi) razpadla. / V času boja za celjsko dediščino je klientela celjskih grofov postopoma prestopila med vazale Friderika III. Habsburškega, (del nje tudi med vazale Jana Vitovca, grofa Zagorja in bana v Slavoniji). (1 točka)

5. naloga (5 točk)

a) B (1 točka)

b) Meč. (1 točka)

c) Vojaška / bojna oprema in bojni konj. (1 točka)

č.1) Zaradi izuma smodnika so pričeli uporabljati ognjeno orožje (ročni topič / preprosta puška). S helebardami in dolgimi sulicami (orožje na lesenem drogu) so lahko na bojnem polju zaustavili naskok (viteške) konjenice (zid jeklenih osti), s samostreli pa so lahko zaradi svoje učinkovitosti (samostrelne osti) prebili precej debele oklepe. (1 točka)

Kot pravilno štejemo, če učenec napiše ognjeno orožje (ročni topič / preprosta puška) s pojasnilom te novosti.

č.2) Namesto težke (viteške) konjenice je udarno moč na bojnem polju pričela nadomeščati najemniška (plačana / poklicna) vojska, ki se je bojevala v strnjenih skupinah pehote / pešaki (landsknehti) v strnjenih skupinah (zid jeklenih osti). (1 točka)

6. naloga (5 točk)

a) Narodni muzej Slovenije. (1 točka)

b) V enakomernih prehodih v debelini plošč, iz katerih so izdelani posamezni oklepni sklopi. (1 točka)

c) Zaradi skrbne razporeditve mase po telesu (debelina oklepa je bila na udih tanjša, na prsih pa debelejša). / *Zaradi premičnih spojev in sklopov na vitalnih mestih.* (1 točka)

č.1) Prednost: Dobra zaščita pred rezanjem. (1 točka)

č.2) Slabost: Manjša zaščita pred izstrelki / vbodi / topimi udarci. (1 točka)

7. naloga (5 točk)

a) Izdelavo igralnega seta je sredi 15. stoletja naročil ogrski kralj (Ladislav V. Habsburški), v času, ko je bil v skrbništvu Ulrika II. Celjskega. (1 točka)

b) Dvorni uradniki so bili mobilni oz. premični in so lahko spremljali dvor na potovanju; teritorialni uradniki pa niso bili mobilni oz. so bili vezani na dvor. (1 točka)

c.1) Dvorni maršal. (1 točka)

c.2) Dvorni mojster. (1 točka)

č) Skrbel je za nastanitev grofov na potovanju, za nastanitev njihovih gostov na obisku in za njihovo konjušnico. (1 točka)

8. naloga (5 točk)

- a) Beseda »werd« v nemščini pomeni otok in je v srednjem veku označevala naselbino na rečnem otoku ali v okljuku reke. (1 točka)
- b) Č (1 točka)
- c.1) Razvoj Novega mesta (Rudolfswerd), ki so ga ustanovili in prednostno podpirali Habsburžani (in krčenje freisinške dolenske posesti), (1 točka)
- c.2) napad (osmanskih) Turkov (leta 1473). (1 točka)
- č) V cerkvi so arheologi izkopali 44 grobov iz poznega srednjega in iz novega veka. (1 točka)

9. naloga (5 točk)

- a) Lončarstvo / keramičarstvo; kovaštvo / železarstvo / livarstvo; steklarstvo; usnjarstvo / strojarstvo; kamnoseštvo. (1 točka)

Kot pravilno štejemo, če učenec napiše vsaj tri različne vrste obrti.

- b) Uporabljala so se v usnjarstvu / strojarstvu. Služila so za obdelavo kože pri strojenju. (1 točka)
- c) Surovino so pridobivali iz lokalnih glinokopov ob reki Krki. (1 točka)
- č) Gutenwerd je imel trgovske vezi z vzhodom. / Bil je blizu pomembne prometne in trgovske poti med severno Italijo in Ogrsko. (1 točka)
- d) Srebrne breške pfenige so kovali zato, ker so bili ti srebrniki v tistem času eno najpomembnejših (najbolj razširjeno) plačilnih sredstev v srednji Evropi. (1 točka)

10. naloga (5 točk)

DA, DA, DA, NE, NE.

Vsak pravilen odgovor 1 točka.